

The Role of Museums in the Field of Sustainable Cultural Heritage: Opinions of Social Sciences High School Students

Ramazan Koca

Ministry of Education

ABSTRACT

Cultural heritages are tangible and intangible values that should be transferred to the future in the living environment. Museums have an important function in the protection and transfer of these values to future generations. It is thought that the level of consciousness and awareness of young people about the function of museums in the protection and maintenance of cultural heritage is important. In this sense, the aim of the research is based on examining the views of social sciences high school students on the role of museums in sustaining cultural heritage. The research was conducted using the interview technique based on the basic qualitative research model. The research group consists of 20 senior students studying in two different social sciences high schools. Criterion sampling, one of the purposeful sampling methods, was used in the research, and the criterion determined was that the students had visited the museum. In this context, in-depth interviews were conducted with the participants through semi-structured interview forms. The interviews continued until a certain data saturation was reached and the data were seen to repeat each other. In order to increase the validity and reliability of the study, it was ensured that the interviews were conducted objectively and that the participants were not directed. The data obtained from the interviews were first transcribed and transferred to the Nvivo 10 program and analyzed with descriptive and content analysis. As a result of the research, it was seen that the themes of "protecting", "living", "teaching" and "protecting our cultural values" came to the fore in sustaining cultural heritage. At the same time, it was revealed that in order to maintain cultural heritage, values can be sustained by keeping them alive or practising them. It was concluded that museums serve as a bridge in the transfer of material, spiritual, historical and cultural heritage and are effective in sustaining cultural heritage.

Keywords: Sustainability, cultural heritage, museum, social sciences high school

Type: Research

Article History

Received: 21.04.2024

Accepted: 20.11.2024

Published: 27.12.2024

Language Versions:

English, Turkish

Corresponding Author:

Ramazan KOCA

SCREENED BY

The Hittite Rock Relief Fraktun

Suggested Citation

Koca, R. (2024). The role of museums in the field of sustainable cultural heritage: Opinions of social sciences high school students. *Journal of International Museum Education*, 6(1), 73-92. <https://doi.org/10.51637/jimuseumed.1471715>

About The Author

Ramazan Koca, Dr., is graduated from Gazi University, Kırşehir Faculty of Education, Department of Geography Teaching. Later, he completed his master's degree at Erciyes University Educational Sciences Program and his doctorate at Ankara University Human and Economic Geography Department. He is currently working as a geography teacher at Kayseri Kilim Social Sciences High School. E-mail: ramzankoca78@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-7667-5843>

INTRODUCTION

Cultural heritage is the symbol and proof of the identity and continuity of the cultural groups that make up society. Tangible and intangible cultural heritage includes symbolic, historical-documentary, social, economic, aesthetic-artistic, religious, spiritual and political values. It is a social responsibility to transfer cultural heritage, which is identified as a non-renewable resource and the concept of "trust", with all its values to future generations (ICOMOS, 2013). In short, cultural heritage is all tangible and intangible values related to our identity, culture and history. As well as cultural landscapes, monumental structures, historical cities and textures, archaeological sites and living but intangible values such as language, tradition, dance, music and rituals are also included in cultural heritage (Ismep, 2014: 11). Many countries around the world have a rich cultural heritage that requires further preservation, promotion and maintenance of cultural diversity for future generations. This also contributes to the development of social and cultural well-being. Today, many researchers are searching for different methods for the documentation, management and sustainability of cultural heritage. At the same time, this topic shows an interdisciplinary approach (Tobiasz et al., 2019: 29).

There is a growing political focus on cultural heritage. There is a growing interest in cultural heritage, both because of the growing interest of local people in cultural heritage and because many see cultural heritage as a means to stimulate economic activity in economically depressed regions (Bowitz, 2009). Local governments and private sector representatives are increasingly recognizing that cultural heritage and its conservation can provide numerous economic benefits. These benefits include income and job creation, opportunities for vocational training and preservation of crafts, revitalization of city centres, and an increase in heritage-related tourism, all of which can lead to an increase in real estate value, strengthening of small businesses, and other developments (Tobiasz et al., 2019: 2).

Today, the protection and preservation of cultural knowledge and cultural heritage sites are becoming increasingly important. At the same time, interest in cultural heritage is associated with cultural tourism, cultural heritage and conservation processes. With the conventions, regulations or recommendations prepared by international organizations such as the International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) and the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), the understanding of conservation is disseminated and the necessity of the balance of conservation and preservation is emphasized (Çatalbaş & Ecemiş Kılıç, 2021: 170). In this sense, the sustainability of cultural heritage makes it necessary to take measures to ensure that future generations can use these resources, as it aims to develop and protect the existing resources for environmental protection in terms of cultural, social and economic environment (Karapınar & Barakazı, 2017: 6).

Museums in Sustaining Cultural Heritage

The concept of sustainable development has nowadays been expanded to include environmental, economic, social and cultural aspects. When we consider sustainable development in a broader context, the role of cultural heritage emerges (Gražulevičiūtė, 2006). Cultural sustainability is recognized as the fourth pillar of sustainable development. It can be defined as the consideration and protection of tangible and intangible heritage, artistic production, knowledge and skills of various social groups and nations (Lambert et al., 2014: 568). In addition to economic and environmental factors, protecting socio-cultural assets, protecting local cultural values and sustainability of cultural heritage are also important for tourism (Çalık & Ödemiş, 2018: 235). In this sense, museums are thought to play an effective role in protecting cultural heritage values, developing tourism, protecting cultural values and ensuring the sustainability of these values. For this reason, museums have a great role in sustaining cultural heritage, which is the source of the formation of local and national identity, keeping memory and identity alive, and understanding cultural assets and cultural heritage (Batuhan, 2023: 87).

As the world has become increasingly 'smaller' with globalization and people, societies and identities have become closer to each other, museums have aimed to explain and protect the common heritage of humanity, laden with 'universal' values. Along with this process, there has been a noticeable increase in the number of city museums with the effect of the 'localization' process in which different identities express themselves in the 'global market' (Keskin, 2014: 33).

Museums are important service venues for the transmission of cultural heritage resources. In addition, museums have a key role in the emergence of new art and creative industry networks and new ideas created in the electronic and digital age, creating jobs and raising living standards. Museums also have an important role in supporting, interpreting and valuing local cultures and identities (Logan, 2005: 28). In this context, museums make important contributions to the development of knowledge, attitudes, skills and values of visitors, especially children, due to the knowledge they contain (Öner, 2023: 109).

Museums also play a protective role in the transfer of a country's tangible and intangible cultural heritage to future generations. At the same time, they are effective in raising awareness of individual, local and national cultural heritage (Lambert et al., 2014: 567). The museum has long been seen as a place where the tangible cultural assets of the past are represented, protected and preserved. However, the museum is not only a repository for tangible cultural heritage, but also a space where intangible cultural heritage is created and transmitted (Yoshida, 2004: 109). There are several challenges in the protection and management of tangible and intangible cultural heritage. Large-scale agriculture, urbanization, mining, erosion and the increase in the number of uninformed visitors are the main challenges to tangible cultural heritage. In intangible cultural heritage, the main negativities are that with globalization, young people who will

protect this heritage are more easily influenced by other societies and their belief in protection decreases. The protection of intangible cultural heritage can only be possible by respecting the life and living conditions of local people (Can, 2009: 4).

Museums are seen as one of the most effective tools for preserving, exhibiting and updating the existence of cultural heritage. The main functions of museums can be listed as follows;

- First of all, the museum preserves the existing and lost tangible and intangible elements of ethnic culture in everyday life.
- It is the place where the selection of ethnic heritage is contained.
- It is the place where the richness of the complex essence of ethno-cultural heritage (such as materiality and realism) is contained (Eyvazova, 2018: 84).

Museums are structures that express what objects cannot tell in their own interpretation and reflect the unique characteristics of the culture in which they are located. Museums are also places where the memory of society is formed. As places where the cultural wealth of humanity is preserved and protected, each museum has a different function and task in its own special way. While museums undertake the task of preserving and displaying cultural assets on behalf of the city in which they are located, they are also institutions that aim for social benefit (Batuhan, 2023: 87). Moreover, museums are places that store and preserve what is remembered from the past and passed on to the future. In other words, they are places of memory where historical narratives are preserved and that are effective in the process of creating cultural policies (Tasouji, 2013: 130).

The survival of identity, memory, and social and inspirational factors are important for the sustainability of cultural heritage. Accordingly, museums play an effective role in understanding, preserving and presenting the sustainability of cultural heritage to future generations. In addition, there are current debates on the scope and practices of museums in the 21st century (Özer Sarı & Nazlı, 2018; Alcaraz et al., 2009: 219). In this context, it is necessary to ensure the sustainability of museums in the transfer of cultural skills, knowledge and experience in ensuring cultural sustainability. Ways to involve new audiences in the transfer of local and national identity to current and future generations should be considered (Lambert et al., 2014: 571-572; Misiura, 2006: 53).

In the review of the literature on the subject, it was seen that various studies have been conducted on the utilization of museums, conservation, education in museums and creating cultural heritage awareness in students (Bahar İnan, 2023; Bülbül, 2016; Çiftçi & Acer, 2015; Dönmez & Yeşilbursa, 2014; Kuşçuoğlu & Taş, 2017; Lambert et al., 2014; Logan & Sutter, 2012; Meydan & Akkuş, 2014; Perçin vd., 2023; Selanik Ay & Kurtdede Fidan, 2013; Wylder, et al., 2014). These studies were mostly conducted with primary and secondary school students and pre-service teachers. However, studies on cultural heritage in museums and its sustainability at the level of high school students are quite limited. It is thought that the level of consciousness and awareness of

young people is important in sustaining cultural heritage. Studies conducted on the subject indicate that the role of the transmitter (the elderly) and the transmitted (the youth) is effective in the disruption of the transmission of intangible cultural heritage. Here, especially the lack of interest of young people is among the most complained about issues (Gülçayır Teke, 2013: 33). In this sense, it is thought that this study will contribute to the literature in terms of revealing the perception of cultural heritage and museums in young people. In this context, the aim of the study is based on examining the views of social sciences high school students on the role of museums in sustaining cultural heritage. In line with this purpose, the answers to the following questions were tried to be sought in this study:

- What is the cultural heritage perception of social sciences high school students?
- What are the students' perceptions of tangible and intangible heritage in their environment?
- What are the students' views on sustaining cultural heritage?
- What are the students' views on the role of museums in sustaining cultural heritage?

METHOD

Research Model

The research was conducted using the basic qualitative research model, which is one of the qualitative research methods. Merriam (2013) states that this method aims to reveal how people comprehend their lives and experiences. In addition, this type of research is an approach that emerged with an understanding based on theorizing social phenomena in their environment. The most important feature of this method is the ability to see the researched subject from the perspective of the participants and to reveal the social process (Yıldırım & Şimşek, 2006: 40). Semi-structured interview technique was used to collect data in the study. This technique is a technique that is between structured and unstructured interview techniques and enables in-depth interviews with participants within the framework of open-ended questions prepared in advance (Karasar, 2011). In this context, data were collected with the semi-structured interview model, which best serves the purpose of revealing the role of museums in sustaining cultural heritage.

Participants

The study group of the research consists of 20 senior (12th grade) students studying in two different social sciences high schools in Kayseri province in the 2023-2024 academic year. Criterion sampling, one of the purposive sampling methods, was used to determine the participants. Karasar (2011) explains criterion sampling as the study of all predetermined situations. In this sense, the criterion used in the study was that the students had visited at least one museum before. Interviews with the participants were conducted face-to-face using semi-structured interview forms. Interviews were conducted with 20 students, consisting of 16 female and 4 male students. When the ages of the participants are analyzed, it is seen that two students are 19 years

old and the rest of the students are 18 years old. It is seen that the most visited museums by the students are Archeology (Kayseri Castle), Gevher Nesibe (Seljuk) and National Struggle (Kayseri High School) (Table 1).

Table 1.

Participant information

Code	Gender	Age	Class level	Visited museums
Ö1	Female	18	12	Seljuk Museum & Kayseri Archaeology Museum
Ö2	Female	18	12	Seljuk Museum & Kayseri Archaeology Museum
Ö3	Female	18	12	Seljuk Museum & Kayseri Archaeology Museum & National Struggle Museum
Ö4	Male	18	12	Seljuk Museum & Kayseri Archaeology Museum
Ö5	Female	18	12	Seljuk Museum
Ö6	Female	18	12	Seljuk Museum & Kayseri Archaeology Museum
Ö7	Female	18	12	Kayseri Archaeology Museum
Ö8	Male	18	12	Seljuk Museum & Kayseri Archaeology Museum
Ö9	Female	18	12	Kayseri Archaeology Museum
Ö10	Female	18	12	Seljuk Museum & Kayseri Archaeology Museum
Ö11	Female	18	12	Kayseri Atatürk House Museum & Güpgüpoğlu Ethnography Museum
Ö12	Female	18	12	Seljuk Museum & Kayseri Archaeology Museum
Ö13	Female	19	12	Seljuk Museum & Kayseri Archaeology Museum
Ö14	Female	18	12	Seljuk Museum & Kayseri Archaeology Museum
Ö15	Female	18	12	Kayseri National Struggle Museum & Seljuk Museum & Kayseri Archaeology Museum
Ö16	Male	18	12	Kayseri Archaeology Museum
Ö17	Female	19	12	Seljuk Museum & Kayseri Archaeology Museum
Ö18	Male	18	12	Kayseri National Struggle Museum & Seljuk Museum & Kayseri Archaeology Museum
Ö19	Female	18	12	Seljuk Museum
Ö20	Female	18	12	Kayseri Archaeology Museum & Kayseri National Struggle Museum

Data Collection Instrument and Process

For data collection, permission was obtained from Erciyes University Social Humanities Ethics Committee with the decision numbered 10 application at its meeting dated 30/01/2024 and numbered 12. Interviews were conducted with 20 students studying in two different social sciences high schools between February 10-25, 2024. The interviews were conducted voluntarily. The interviews continued until a certain data saturation was reached and the data were seen to repeat each other.

Participants were not directed in the study. To increase its the validity and reliability, it was ensured that the interviews were conducted objectively and that the right people were reached through purposive sampling method.

Data Analysis

In the analysis of the data in the research, the interviews were first transferred to the Word program and themes and sub-themes were created with the NVIVO 10 program. Analyses such as modelling and word frequency related to the themes were extracted from these headings. The themes of perception of cultural heritage, tangible and intangible cultural heritage in the living environment, sustainability of cultural heritage, the role of museums in transferring cultural heritage and the importance of museums in sustaining cultural heritage were created from the data in the interviews. Content analysis was used to reach concepts and relationships within these themes. For this, the data are first conceptualized and then thematized (Yıldırım & Şimşek, 2006). Again, quotations were made from the interviews in the form of words or paragraphs related to the themes determined from the interviews and the interviews were interpreted through descriptive and content analysis.

FINDINGS

In this part of the study, in line with the research objectives and questions, students' perceptions of cultural heritage, tangible and intangible cultural heritage in the living environment, sustainability of cultural heritage, and the role of museums in transferring and sustaining cultural heritage were examined.

Perception of Cultural Heritage

The concept of cultural heritage is emphasized, especially in terms of tangible and intangible values and students express cultural heritage as a way of life.

"I think cultural heritage is a rich resource that a person can benefit from on the way to becoming an individual and discovering himself/herself. It is also a source of inspiration and motivation for those who are interested in art in daily life." (Ö 1).

"In my opinion, cultural heritage is not only objects, houses, architectural structures, but also cultural traditions, customs, words spoken and behaviors." (Ö 11).

"It is the unique material and spiritual elements that distinguish a society from others, which help a nation to transfer the values of the society to future generations." (Ö 14).

"It is the accumulation formed by learning the history of human beings and embracing concepts such as the objects made by their ancestors in the past, the clothes they wore, the food they ate and the folk songs they sang." (Ö 7).

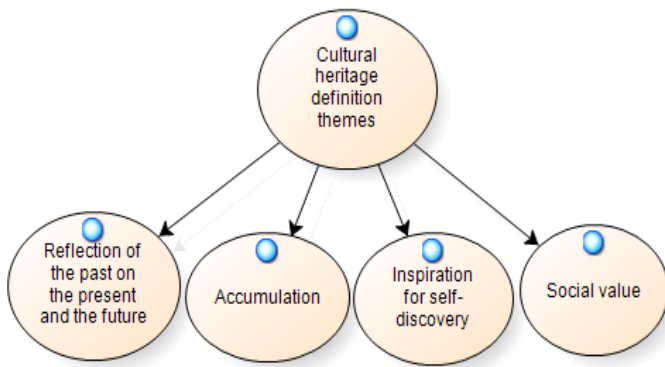

Figure 1. Cultural heritage definition themes

It was determined that the most repeated words in students' definitions of cultural heritage were value (f=12), accumulation (f=11), reflection (f=10), source (f=9), discovery (f=8), future (f=8), present (f=8), past (f=7), inspiration (f=5), material (f=5) and spiritual (f=5). Therefore, the main themes in the definitions of cultural heritage are "the reflection of the past on the present and the future", "accumulation", "source of inspiration for self-discovery" and "material and spiritual social values".

Perception of Tangible or Intangible Cultural Heritage in the Living Environment

What are the students' perceptions of tangible and intangible heritage in their environment? In response to the question, it was revealed that museums (f=14), Gevher Nesibe (f=10), Hunat Hatun Complex (f=10) and Kayseri Castle (f=10) ranked first as examples of tangible cultural heritage. This is followed by traditional foods such as mantı (f=8), pottery (f=7), Kültepe (f=5), Çifte Kümbet (f=4), tombs (f=4), spiritual cultural elements (f=3), Virgin Mary Church (f=1) and Kurşunlu Mosque (f=1).

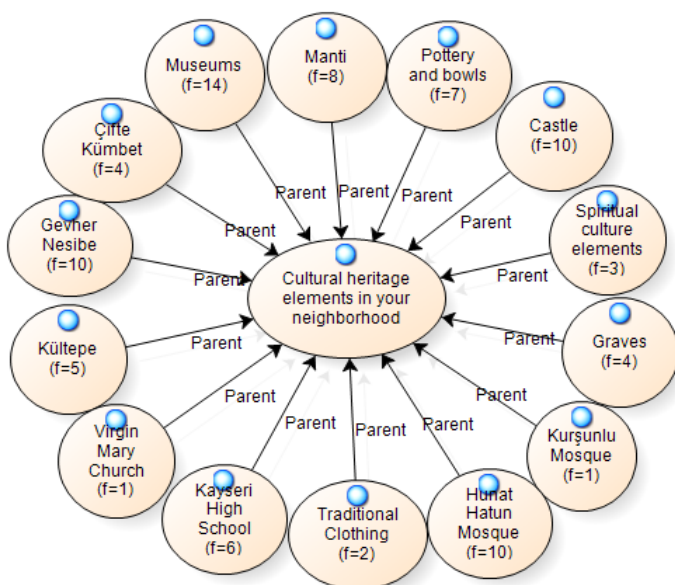

Figure 2. Cultural heritage elements in the living environment

"Honestly, I consider everything as a cultural heritage. We are full of traditions, from the way we speak to the history. But apart from these, we have other heritages such as Kayseri Castle, Hunat Hatun Complex, Çifte Kumbet. Apart from that, our food (such asmanti, yağlama) is a part of the heritage we maintain in our daily lives." (Ö1).

"Of course, our museums come to mind. But the foods specific to the environment we live in, the songs played at weddings, and the figures of the games played are the ones that come to mind. Especially mantı. God, it is such a beautiful dish. Gevher Nesibe, Kayseri Castle Museum are our architectural cultural heritage." (Ö11).

"When I think of cultural heritage, I think of Kayseri Castle, Kültepe Kaniş Karum Ruins, Hunat Hatun Complex and Mosque, Virgin Mary Church, Kurşunlu Mosque, Double Kumbet, food, yağlama, mantı, etc." (Ö14).

Here, it is important that museums, which are the subject of the research, are expressed as cultural heritage. This expression also reveals that students see museums as a social value. It is revealed that intangible cultural heritage is expressed as legends, literary works and folk tales.

"Architectural structures (such as castles, caravanserais), museums (such as Gevher Nesibe, Kültepe), food, folk songs and local clothes can be given as examples of tangible cultural heritage. The legend of Mount Erciyes can be given as an example of abstract cultural heritage." (Ö15).

"Tangible cultural heritages are artefacts such as castles, baths, mosques and tunnels opening to the past. Intangible ones are literary works, wedding-festival understanding, dances and folk songs." (Ö19).

While students give more examples of tangible cultural heritage, they give fewer examples of intangible cultural heritage. From this point of view, it is thought that the cultural heritages that students have seen or touched more have more place in their memories.

Sustainability of Cultural Heritage

Regarding the question 'What are the students' views on the maintenance of cultural heritage? It is seen that the students' opinions are concentrated on the necessity of protecting our cultural values and our past.

"It is necessary to understand, interpret and live the customs and traditions, lifestyles, clothing and thought structures that people have accumulated throughout history. When making decisions about the future, they should not forget their past and protect their cultural heritage." (Ö11).

"Artifacts within the scope of cultural heritage can be taken under protection. Future generations can be given the awareness of protecting cultural heritage and carrying it to the future." (Ö12).

"Protecting cultural heritage, visiting museums according to the rules, not making illegal excavations, not smuggling historical artefacts and preventing those who do." (Ö20).

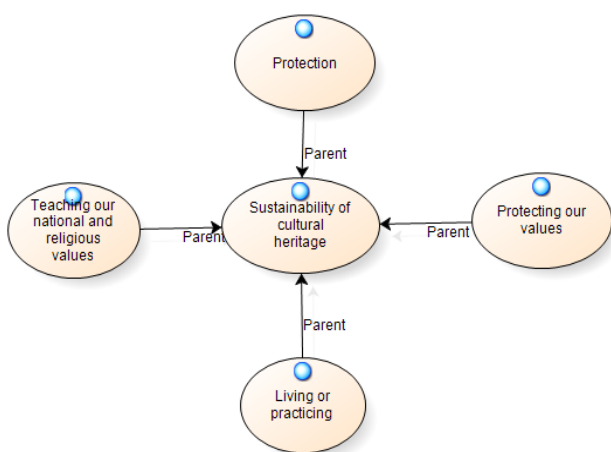

Figure 3. Illustration of factors influencing the maintenance of cultural heritage

Participants state that cultural heritage should be maintained in order to transfer national and spiritual values, lifestyles, customs and traditions to future generations. In sustaining cultural heritage, the importance of protecting and researching the past and carrying the values in the field to the future is emphasized.

"I think we can only ensure this by continuing the practices. Because if we only tell about intangible cultural heritage, they will turn into urban legends in the future." (Ö19).

"It is the sustainability of heritage to introduce and teach it to foreign nations, especially to its own people, and at the same time to make its culture permanent and transfer it from generation to generation. The easiest way to sustain the heritage and make it permanent is through travel activities for middle and high school children. Apart from that, it would be useful to use digital promotion tools." (Ö15).

"We can transfer our cultural heritage by teaching national and religious values in the family and at school and making them traditions." (Ö7).

"Taking the places that are at risk of destruction under protection, organizing activities to transfer intangible heritages to future generations, ensuring that our cultural heritages are researched and learned more by promoting them." (Ö14).

In sustaining cultural heritage, it is stated that values cannot be carried to the future only by protecting them. For this reason, the importance of keeping both tangible and intangible cultural heritage values alive is emphasized. Here, it is stated that it is especially important to sustain the intangible cultural heritage with some practices or activities. For this purpose, it is emphasized by the participants that it would be useful to teach middle and high school students various trips or digital promotion tools to protect our cultural heritage elements and transfer them to future generations. In this respect, it is important for students to have the mindset of protecting cultural heritage and keeping it alive in order to maintain cultural heritage values.

The Role of Museums in the Transmission of Cultural Heritage

Regarding the role of museums in transmitting cultural heritage, the participants stated that museums have an important place in transmitting material, spiritual, historical and cultural heritage values. It is also emphasized that museums enable us to make comparisons between the past and the present because they act as a bridge in the transfer of cultural heritage.

"If the role of museums is understood correctly, I believe that all kinds of heritage can be transferred. Museums play an important role in the transfer of material and spiritual values, ethnic groups and historical cultural heritage. For example, life values can be transferred along with social relations in the past. In this way, we can make ethical comparisons between the past and the present" (Ö 19).

"Museums are important structures that help us to have information about the past. Therefore, they also serve as a bridge in the transfer of cultural heritage. In museums, objects related to the past of a nation and the customs and traditions of the past are transferred" (Ö 12).

"The role of museums in the transfer of cultural heritage enables them to interact with constructions collectively. Museums transmit many material and objective things as cultural heritage" (Ö 20).

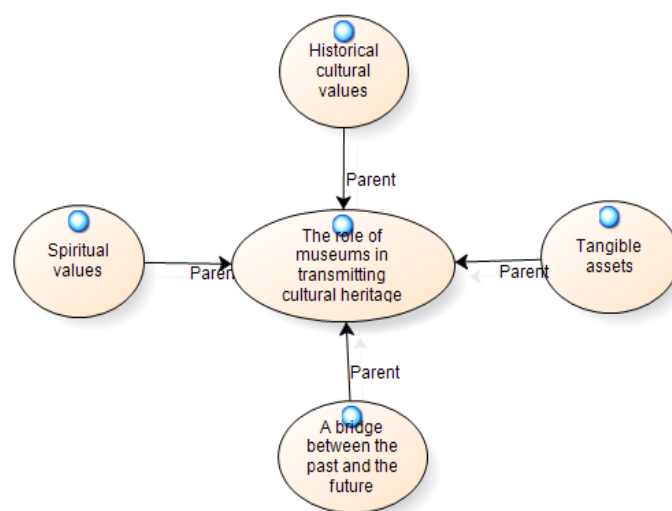

Figure 4. Modeling the role of museums in transmitting cultural heritage

"Seeing the elements of our culture more accurately and realistically increases the bond with our culture. For this reason, our cultural heritage is transferred more effectively. All kinds of material and spiritual heritage should be passed on to future generations. But the most important thing is the transfer of traditions and customs that are still trying to survive in the modernizing world" (Ö14).

He also emphasizes that museums should have a more functional structure in the transfer of cultural heritage by the students. For this purpose, it is stated that the narration of well-

equipped guides to fully understand the objects, symbols or contents exhibited in museums will increase the effect even more.

"I think museums convey cultural heritage at an effective level. In other words, the experiences of that period, architectural structures, rooms or objects used in that period all have a story. However, since there is not enough guide service, it is as if it is not fully conveyed to the visitors. When this happens, it is as if the museum does not fulfil its function." (Ö11).

"...museums offer the feeling of learning old periods by experiencing them personally. The effect in narration increases and becomes permanent. It is also very important for credibility. It is one of the first points of visit for tourists and thus gains a global reputation." (Ö15).

It is seen that the cultural heritage that most attracted the students' attention during museum visits are sculptures, old coins, tombs, clothes, jewelry, household items belonging to daily life and historical items.

"The artefacts that interest me the most are household items, toys, clothes and jewellery from daily life. It reminds me that people were human in the past and helps us to establish a connection between centuries." (Ö1).

"The pottery used in eating areas, if there are mummy artefacts there, their clothing styles are the features that attract my attention." (Ö11).

"For example, for me, the workmanship in sculptures and tombs is very successful and fascinating" (Ö6).

"Healing elements, bath culture, psychological treatment with the sound system are the elements that come to my mind" (Ö13).

"Old coins, swords and shields and historical elements attract my attention" (Ö7).

The Importance of Museums in Sustaining Cultural Heritage

In response to the question 'What are the students' views on the role of museums in sustaining cultural heritage?' It is stated that all participants think that museums are effective in sustaining cultural heritage.

"Yes, I think so. People's cultural heritage is not only about their ethnic group but also about the land they live in. There is a need for more museums in Kayseri that preserve both Turkish culture and the cultures that preceded it and show the path travelled. In this way, people can empathize with the past and this empathy can contribute to the sustainability of cultural heritage in various ways." (Ö1).

"Of course it is important. When we close our eyes, we need to recognize and interpret that the people living in that room existed in the past, what was spoken there, what they used to build it, their childhood, youth, in short, every moment of their lives." (Ö11).

"Yes, I think so, because cultural heritage elements continue to exist in a better and more accurate way thanks to museums." (Ö14).

"I think because museums are places where we see cultural accumulations collectively and get information." (Ö6).

...definitely, because museums are environments that arouse a sense of fascinating curiosity that draws people in (Ö4).

Museums play an important role in sustaining cultural heritage as they are places where cultural heritage is preserved, the past is told and cultural accumulations are shown collectively. At the same time, it is stated that increasing the number of museums in the area in terms of showing cultural diversity can also be effective in sustaining cultural heritage. In addition, the type of museum visited and the frequency of visits vary according to the students.

"I definitely visit Atatürk Museum and Güpgüpoğlu Ethnography Museum in Kayseri every summer." (Ö11).

"I try to visit Kayseri Castle, Kayseri high school museum, Kültepe ruins, Gevher Nesibe Museum once or twice a year." (Ö14).

"I have only been once. Kayseri high school museum, Gevher Nesibe Museum, Kültepe museum, Kayseri Castle are the museums i can think of." (Ö 15).

"I go twice a year. Archeology Museum, National Struggle Museum, Seljuk Museum are the museums I visit." (Ö 2).

The most visited museums in the students' neighborhood are Kayseri Castle, National Struggle (Kayseri High School) Museum, Kültepe Ruins, Seljuk Museum and Güpgüpoğlu Ethnography Museum. The majority of students stated that they visit museums once or twice a year.

DISCUSSION, CONCLUSION and RECOMMENDATIONS

It was concluded that themes such as "the reflection of the past on the present and the future", "a source of inspiration for self-discovery", "accumulation" and "material and nonmaterial social values" came to the fore in defining cultural heritage. In another study on the subject, metaphors such as "treasure" "life/life", "past" in terms of history, "identity" and "mirror" in terms of social values, "self" and "time travel" in terms of abstract meaning values, "plane tree" in terms of nature, climate and universe elements, and finally "key" and "puzzle pieces" in the category of other cultural heritage metaphors were identified (Günden, 2021). In terms of sustaining cultural heritage, expressions such as protection, living, teaching and protecting our cultural values come to the fore. At the same time, it is stated that to sustain cultural heritage, values can be sustained by keeping them alive or practising them. It is stated that it is possible to ensure sustainability and development today by bringing people, nature and cultural heritage to the forefront (Türkoğlu, 2020: 137).

It was found that food, museums, Kayseri Castle, Hunat Hatun Complex, Çifte Kümbet, Seljuk Museum, Virgin Mary Church, and Kurşunlu Mosque were frequently mentioned as examples of tangible cultural heritage. On the other hand, it was found that intangible cultural heritage was mentioned in the form of legends and literary works and examples of intangible cultural

heritage were less frequently mentioned. Similar results were found in another study that supports the subject. In the study, while the areas with the lowest cultural heritage awareness scores of the students were activities, minstrelsy and intangible cultural heritage, it was concluded that the awareness of historical structures, handicrafts and local food was at a medium level (Karaca et al., 2017).

It was revealed that sculptures, old coins, graves, clothes, jewellery, household items belonging to daily life and historical elements were the most striking elements within the scope of museum visits. It was revealed that the museums visited by the students most were the historical ones like Kayseri Castle and Archeology Museum, National Struggle (Kayseri High School) Museum, Seljuk Museum and Güpgüpoğlu Ethnography Museum. In the study conducted by İnan (2023), it was also stated that the majority of students preferred history museums. In the same study, it was also found that students did not include science or modern museums in their compositions, and their perception of museums was concentrated on history. It is stated that manuscripts and printed works are remembered most.

All participants expressed the role of museums in sustaining cultural heritage. It was concluded that museums play an important role in the transfer of cultural heritage, material and spiritual values and historical and cultural heritage. It is thought that creating this consciousness and awareness, especially among young people, is important for sustainability. For this reason, protecting cultural heritage and transferring it to new generations at an early age and utilizing museums in this transfer is very important in terms of creating cultural awareness in children (Kalaba, 2022). For this reason, within the scope of the protection of cultural heritage, the protection of tangible and intangible cultural assets starting from secondary education in our country should be included in the scope of compulsory courses, teacher and museum education should be emphasized and awareness-raising studies should be carried out (Tekkök Karaöz, 2022: 58). In a similar study, it is stated that in the protection and sustainability of cultural heritage, it is necessary to create a management plan and give this idea to future generations (Kuşçuoğlu & Taş, 2017: 64). In addition, in a study on the effectiveness of museums in gaining values, it was determined that various cultural values such as patriotism, respect, solidarity, benevolence, responsibility, independence, and freedom can be gained as a result of museum visits (Öner & Çengelci Köse, 2019: 121).

In the research, it was found that museums serve as a bridge in the transfer of cultural heritage, allowing us to make comparisons between the past and the present and are effective in sustaining cultural heritage. In this context, it is revealed that museums are important places where cultural heritage sustainability is ensured in terms of protecting cultural heritage, establishing a connection between the past and the present, and showing cultural accumulations collectively. As a matter of fact, it is stated in the research that museums are effective in sustaining cultural heritage. For this reason, it is stated that it has become increasingly important to make sustainability planning for the protection of cultural heritage, which is among the non-renewable

heritage areas (Du Cros, 2001: 166). In this sense, it is necessary to adopt new cultural strategies to sustain cultural heritage in museums, preserve intangible cultural heritage in practice and sustain culture. For this purpose, it is necessary to emphasize participation and transfer activities in the maintenance and protection of cultural diversity and the creation of intercultural dialogue (Nalçioğlu, 2021: 130).

The research may recommend focusing on different types of museum visits to show the richness of cultural heritage, ensuring that specialized guide staff are available in museums, increasing the number of museums to show cultural richness, and ensuring that museum activities are more involved in the transfer and survival of tangible and intangible cultural heritage, especially the environment we live in.

Ethics Committee Approval: Permission was obtained from Erciyes University Social Humanities Ethics Committee with the decision numbered 10 application at its meeting dated 30/01/2024 and numbered 12.

Conflict of Interest: The author has declared no conflict of interest.

REFERENCES

- Alcaraz, C., Hume, M. & Mort, G. S. (2009). Creating sustainable practice in a museum context: Adopting service-centricity in non-profit museums. *Australasian Marketing Journal (AMJ)*, 17(4), 219–225. <https://doi:10.1016/j.ausmj.2009.06.003>
- Baki Nalçioğlu, Z. S. (2021). Müzelerde sürdürülebilirliğin kültürel yönü. *Millî Folklor*, 17(129), 124-135.
- Batuhan, T. (2023). Cultural heritage museum relationship: Mardin museum. *Journal of Literature and Humanities*, 70, 85-91. <https://doi.org/10.5152/AUJFL.2023.22014>
- Bowitz, E. & Ibenholt, K. (2009). Economic impacts of cultural heritage—Research and perspectives. *Journal of Cultural Heritage*, 10(1), 1-8.
- Bülbül, H. (2016). Müze ile eğitim yoluyla ortaokul öğrencilerinde kültürel miras bilinci oluşturma. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 681-694.
- Can, M. (2009). *Kültürel Miras ve Müzecilik Çalışma Raporu*. Kültür ve Turizm Bakanlığı, <https://teftis.ktb.gov.tr/Eklenti/1279,muserrefcanpdf.pdf> ?0
- Çalık, İ. & Ödemiş, M. (2018). Gümüşhane İlinin somut olmayan kültürel miras değerlerinin sürdürülebilir turizm çerçevesinde incelenmesine yönelik nitel bir araştırma. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*. 8(2), 233-249. <https://doi.org/10.13114/MJH.2018.419>
- Çatalbaş, F. & Ecemiş Kılıç, S. (2021). Farklı kentsel paydaşların kültürel mirasın korunması ve kültür turizmüne ilişkin görüşlerinin üst ölçekli planlar çerçevesinde

- değerlendirilmesi: İzmir örneği. *Ege Coğrafya Dergisi*, 30(1), 167-186. <https://doi.org/10.51800/ecd.900533>
- Çiftçi, A. & Acer, D. (2015). Çocuklar için mimari tasarım ve kültürel miras eğitiminde müzelerin işlevi: Finlandiya Ulusal Müzesi örneği. *İdealkent*, 6(17), 62-79.
- Du Cros, H. (2001). A new model to assist in planning for sustainable cultural heritage tourism. *International Journal of Tourism Research*, 3(2), 165-170.
- Dönmez, C. & Yeşilbursa, C. C. (2014). Kültürel miras eğitiminin öğrencilerin somut kültürel mirasa yönelik tutumlarına etkisi. *İlköğretim Online*, 13(2), 425-442.
- Eyvazova, Y. (2018). Kültürel mirasın müzeler aracılığıyla hayata geçirilmesi. *Yegah Musiki Dergisi*, 1(1), 79-93.
- Gražulevičiūtė, I. (2006). Cultural heritage in the context of sustainable development. *Environmental Research, Engineering & Management*, 37(3), 74-79.
- Gülçayır Teke, S. (2013). Geleneksel tarzlar, modern modeller: resmî, resmî olmayan eğitim ve somut olmayan kültürel miras. *Millî Folklor*, 25(100), 31-39.
- Günden, B. (2021). Yükseköğrenim gören bireylerin somut kültürel mirasa yönelik tutumları ile kültürel miras kavramına ilişkin metaforik algıları üzerine bir çalışma, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
- ICOMOS. (2013). *ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi*, http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOST_R_0623153001387886624.pdf
- İnan, F. B. (2023). Ortaöğretim öğrencilerinin gözünden müzeler. *AHBVÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 9, 43-53. <https://doi.org/10.56387/ahbvedebiyat.1383941>
- İSMEP. (2014). *Kültürel mirasın korunması*, İSMEP Rehber Kitaplar.
- Kalaba, B. (2022). Kültürel mirasın sürdürülebilirliği kapsamında müzelerin önemi. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 102-112.
- Karaca, Ş., Akkuş, G., Şahbudak, E. & Işkın, M. (2017). Kültürel miras farkındalığı: Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerine yönelik bir uygulama çalışması. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 9(16), 86-100. <https://doi.org/10.20990/kilisiibfakademik.295701>
- Karapınar, E. & Barakazı, M. (2017). Kültürel miras turizminin sürdürülebilir turizm açısından değerlendirilmesi: Göbeklitepe ören yeri. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 5-18.
- Karasar, N. (2011). Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel Akademi
- Keskin, N. (2014). Kentlerde yeni bellek mekânları: Kent müzeleri. *Folklor/Edebiyat*, 20(79), 3-5.
- Kuşçuoğlu, G. Ö. & Taş, M. (2017). Sürdürülebilir kültürel miras yönetimi. *Yalvaç Akademi Dergisi*, 2(1), 58-67.
- Lambert, T. S., Boukas, N. & Yeralia, M. C. (2014). Museums and cultural sustainability: Stakeholders, forces, and cultural policies. *International Journal of Cultural Policy*, 20(5), 566-587. <http://dx.doi.org/10.1080/10286632.2013.874420>
- Logan, W. (2005). Museums, community, identity and urban heritage. *Queensland Review*, 12(1), 27-35.
- Logan, R. & Sutter, G. C. (2012). Sustainability and museum education: What future are we educating for?. *The International Journal of the Inclusive Museum*, 4(3), 11-26. <https://doi.org/10.18848/1835-2014/CGP/v04i03/44377>
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*, S. Turan (Çev. Ed.). Nobel Akademi.
- Meydan, A. & Akkuş, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 29, 402-422, <https://doi.org/10.14781/MCD.2014298137>
- Misiura, S. (2006). *Heritage Marketing* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780080455501>
- Perçin, İ., Çoban, V., Demirtaş, E. & Perçin, C. (2023). Müze ile eğitim yoluyla ortaokul öğrencilerinde kültürel miras bilinci oluşturma. *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 6(5). <https://doi.org/10.5281/zenodo.10446101>
- Öner, G. (2023). Bir eğitim ortamı olarak müzeler ve müze eğitimi, Topkaya, Y. & Tangülü, Z. (Ed.), *İçinde Müze eğitimi*, (s.99-128), Vizetek Yayıncılık
- Öner, G. & Çengelci Köse, T. (2019). Müze ve tarihi mekânlarda değer ve beceri kazandırmaya yönelik sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri. *Turkish History Education Journal*, 8(1), 98-128. <https://doi.org/10.17497/tuhed.540967>
- Özer Sarı, F. & Nazlı M., (2018). Sustaining cultural heritage by means of museums in an ever-changing world, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 17(1), 1-14, <https://doi:10.21547/jss.316178>
- Selanik Ay, T. & Kurtdede Fidan, N. (2013). Öğretmen adaylarının "kültürel miras" kavramına ilişkin metaforları. *Turkish Studies*, 8(12), 1135-1152.
- Tasouji, C. D. (2013). Bir hafıza mekânı olarak müze: Ankara Etnografya Müzesi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 129-143.
- Tekkök Karaöz, B. (2022). Kültürel mirası koruma konusunda müzelere düşen görevler. *UNIMUSEUM*, 5(2), 56-62.
- Tobiasz, A., Markiewicz, J., Łapiński, S., Nickel, J., Kot, P. & Muradov, M. (2019). Review of methods for documentation, management, and sustainability of cultural heritage. case study: Museum of King Jan III's Palace at Wilanów. *Sustainability*, 11(24), 7046. <https://doi:10.3390/su11247046>

- Türkoğlu, İ. (2020). Sürdürülebilir kalkınmada kültür mirasının yeri ve önemi. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(20), 117-143. <https://doi.org/10.33207/trkede.692194>
- Wylde, V. D. T., Lerner, E. B. & Ford, A. S. (2014). Elementary reflections: Case study of a collaborative museum/school curatorial project. *Journal of Museum Education*, 39(1), 83-95. <https://doi.org/10.1080/10598650.2014.11510798>
- Yıldırım A. & Şimşek H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık
- Yoshida, K. (2004). The museum and the intangible cultural heritage. *Museum International*, 56(1-2), 108-112. <https://doi:10.1111/j.1350-0775.2004.00464.x>

Sürdürülebilir Kültürel Miras Alanında Müzelerin Rolü: Sosyal Bilimler Lisesi Öğrencilerinin Görüşleri

Ramazan Koca

Millî Eğitim Bakanlığı

ÖZ

Kültürel miraslar yaşanılan çevredeki geleceğe aktarılması gereken somut ve somut olmayan değerlerdir. Bu değerlerin korunmasında ve gelecek kuşaklara aktarılmasında müzelerin önemli bir işlevi vardır. Kültürel mirasın korunmasında ve sürdürülmesinde müzelerin işleviyle ilgili olarak gençlerde bilinçlilik ve farkındalık düzeylerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu anlamda araştırmanın amacı kültürel mirasın sürdürülmesinde müzelerin rolüne ilişkin olarak sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin görüşlerinin incelenmesine dayanmaktadır. Araştırma temel nitel araştırma modeline dayalı olarak görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu iki farklı sosyal bilimler lisesinde öğrenim gören 20 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmış olup, belirlenen ölçüt ise öğrencilerin müze ziyareti gerçekleştirmiş olmalarıdır. Bu bağlamda katılımcılar ile yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmelere belirli bir veri doygunluğuna ulaşıncaya ve verilerin birbirlerini tekrar etmesi durumu görülünceye kadar devam edilmiştir. Çalışmanın geçerlilik ve güvenilirlik düzeyinin artırılması için, objektif bir tutumla görüşmelerin gerçekleştirilmiş olmasına ve katılımcıların yönlendirilmemiş olmasına dikkat edilmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler önce transkript edilip Nvivo 10 programına aktararak betimsel ve içerik analizleriyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda kültürel mirasın sürdürülmesinde "koruma", "yaşama", "öğretme" ve "kültürel değerlerimize sahip çıkma" temalarının ön plana çıktığı görülmüştür. Aynı zamanda kültürel mirasın sürdürülmesi için, değerlerin yaşatılarak veya uygulayarak sürdürülebileceği ortaya çıkmıştır. Müzelerin maddi, manevi, tarihi ve kültürel miraslarının aktarılmasında bir köprü görevi gördüğü ve kültürel mirasın sürdürülmesinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, kültürel miras, müze, sosyal bilimler lisesi

Tür: Araştırma

Makale Geçmişi

Gönderim: 21.04.2024

Kabul: 20.11.2024

Yayınlanma: 27.12.2024

Dil Sürümleri:

İngilizce, Türkçe

Sorumlu Yazar:

Ramazan KOCA

SCREENED BY

Fraktın Hitit Kaya Rölyefi

Önerilen Atf

Koca, R. (2024). Sürdürülebilir kültürel miras alanında müzelerin rolü: Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin görüşleri. *Uluslararası Müze Eğitimi Dergisi*, 6(1), 73-92. <https://doi.org/10.51637/jimuseumed.1471715>

Yazar Hakkında

Dr. Ramazan Koca, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü mezunudur. Yüksek lisansını Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Programı'nda, doktorasını ise Ankara Üniversitesi Beşerî ve İktisadi Coğrafya Bilim Dalı'nda tamamlamıştır. Kayseri Kilim Sosyal Bilimler Lisesi'nde coğrafya öğretmeni olarak görev yapmaktadır. E-mail: ramzankoca78@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-7667-5843>

GİRİŞ

Kültürel miras, toplumu oluşturan kültür gruplarının kimliğinin ve sürekliliğinin simgesi ve kanıtıdır. Somut ve somut olmayan kültürel miras, simgesel, tarihsel-belgesel, sosyal, ekonomik, estetik-sanatsal, dini, manevi ve politik değerler içerir. Yenilenemez bir kaynak ve "emanet" kavramıyla özdeşleştirilen kültürel mirasın, tüm değerleriyle birlikte gelecek nesillere aktarılması toplumsal bir sorumluluktur (ICOMOS, 2013). Kısacası kültürel miras; kimliğimizle, kültürümüzle, tarihimizle ilgili bütün somut ve somut olmayan değerlerdir. Kültürel peyzajlar, anıtsal yapılar, tarihi kentler ve dokular, arkeolojik alanlar, kadar dil, gelenek, dans, müzik, ritüeller gibi yaşayan ama somut olmayan değerler de kültürel miras içerisinde yer alır (İSMEP, 2014: 11). Dünyadaki pek çok ülke, gelecek nesiller için kültürel çeşitliliğin daha fazla korunması, teşvik edilmesi ve sürdürülmesini gerektiren zengin kültürel mirasa sahiptir. Bu aynı zamanda sosyal ve kültürel refahın gelişmesine de katkıda bulunur. Günümüzde birçok araştırmacı kültürel mirasın belgelenmesi, yönetimi ve sürdürülebilirliği için farklı yöntemler araştırmaktadır. Aynı zamanda bu konu disiplinler arası bir yaklaşım durumu göstermektedir (Tobiasz vd., 2019: 29).

Kültürel miras üzerinde giderek artan bir siyasi odaklanma söz konusudur. Hem yerel halkın kültürel mirasa olan ilgisinin artması hem de birçok kişinin kültürel mirası ekonomik sorunlar yaşayan bölgelerde ekonomik faaliyeti canlandıracak bir araç olarak görmesi nedeniyle, kültürel mirasa yönelik ilgi giderek artmaktadır (Bowitz, 2009). Yerel yönetimler ve özel sektör temsilcileri, kültürel mirasın ve korunmasının sayısız ekonomik fayda sağlayabileceğinin giderek daha fazla farkına varmaktadır. Bu faydalar arasında gelir ve istihdam yaratılması, mesleki eğitim ve el sanatlarının korunması için fırsatlar, şehir merkezlerinin yeniden canlandırılması ve kültürel mirasla ilgili turizmde artış yer almaktadır; tüm bunlar gayrimenkul değerinde artışa, küçük işletmelerin güçlenmesine ve diğer gelişmelere yol açabilmektedir (Tobiasz vd., 2019: 2).

Günümüzde kültürel bilgi birikiminin ve kültürel miras alanlarının korunması ve yaşatılması giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Aynı zamanda kültürel mirasa olan ilgi kültür turizmi, kültürel miras ve koruma süreçleri ile ilişkilendirilmektedir. Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) ve Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) gibi uluslararası kuruluşlar tarafından hazırlanan sözleşme, tüzük ya da tavsiye kararları ile koruma anlayışı yaygınlaştırılmakta olup, koruma yaşatma dengesinin gerekliliği vurgulanmaktadır (Çatalbaş & Ecemiş Kılıç., 2021: 170). Bu anlamda kültürel mirasın sürdürülebilirliği; çevreyi korumaya yönelik mevcut kaynakları kültürel, sosyal ve ekonomik çevre açısından geliştirebilmeyi ve korumayı amaçladığı için, gelecek nesillerinde bu kaynakları kullanabilmesini sağlayacak tedbirler alınmasını gerekli kılmaktadır (Karapınar & Barakazı, 2017: 6).

Kültürel Mirasın Sürdürülmesinde Müzeler

Sürdürülebilir kalkınma kavramı günümüzde çevresel, ekonomik, sosyal ve kültürel yönleri de içerecek şekilde genişletilmiştir. Sürdürülebilir kalkınmayı daha geniş bir bağlamda düşündüğümüzde, kültürel mirasın rolü ortaya çıkmaktadır (Gražulevičiūtė, 2006). Kültürel sürdürülebilirlik, sürdürülebilir kalkınmanın dördüncü ayağı olarak kabul edilmektedir. Somut ve somut olmayan mirasın, sanatsal üretimin, çeşitli sosyal grupların, ulusların bilgi ve becerilerinin dikkate alınması ve korunması olarak tanımlanabilmektedir (Lambert vd., 2014: 568). Bununla birlikte ekonomik ve çevresel unsurların yanında sosyo kültürel varlıkların korunması, yerel kültürel değerlere sahip çıkılması ve kültürel mirasın sürdürülebilirliği turizm açısından da önem taşımaktadır (Çalık & Ödemiş, 2018: 235). Bu anlamda müzelerin kültürel miras değerlerinin korunmasında, turizmin gelişmesinde, kültürel değerlere sahip çıkılmasında ve bu değerlerin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında etkili bir rol oynadığı düşünülmektedir. Bu nedenle müzeler, yerel ve ulusal kimliğinin oluşmasının kaynağı olan kültürel mirasın sürdürülmesinde, hafıza ve kimliğin yaşatılmasında, kültür varlıklarının ve kültürel mirasın anlaşılmasında büyük bir role sahiptir (Batuhan, 2023: 87).

Küreselleşmeyle birlikte dünyanın giderek daha da 'küçülmesi', insanların, toplumların ve kimliklerin birbirine daha da yakınlaşması ile birlikte müzeler 'evrensel' değerler ile yüklü ve insanlığın ortak mirasını anlatmayı ve korumayı amaç edinmiştir. Bu süreçle birlikte farklı kimliklerin kendilerini 'global pazar' ifade ettikleri 'yerelleşme' sürecinin etkisi ile kent müzelerinin sayısında gözle görülür bir artış görülmüştür (Keskin, 2014: 33).

Kültürel miras kaynaklarının aktarılmasında müzeler önemli hizmet mekânlarıdır. Bunun yanında müzeler elektronik ve dijital çağda yaratılan yeni sanat ve yaratıcı endüstri ağlarının ve yeni fikirlerin ortaya çıkmasında, istihdam alanı oluşturma ve yaşam standartlarını yükseltilmesinde kilit bir etkiye sahiptir. Ayrıca müzelerin yerel kültürleri ve kimlikleri destekleme, yorumlama ve değer verme konusunda önemli bir rolü vardır (Logan, 2005: 28). Bu bağlamda müzeler barındırdığı birikimler nedeniyle başta çocuklar olmak üzere ziyaretçilerin bilgi, tutum, beceri ve değerlerinin gelişmesinde önemli katkılar sunmaktadır (Öner, 2023: 109).

Müzeler bir ülkenin somut ve somut olmayan kültürel miraslarının gelecek nesillere aktarılmasına koruyucu bir rol de üstlenmektedir. Aynı zamanda bireysel, yerel ve ulusal kültürel miras bilincinin oluşmasında etkili olmaktadır (Lambert vd., 2014: 567). Müze uzun zamandır geçmişin somut kültürel varlıklarının temsil edildiği, korunduğu ve muhafaza edildiği bir yer olarak görülmüştür. Fakat müze sadece somut kültürel miras için bir depo değil, aynı zamanda somut olmayan kültürel mirasın yaratıldığı ve aktarıldığı bir alandır (Yoshida, 2004: 109). Somut ve somut olmayan kültürel mirasın korunmasında ve yönetilmesinde birtakım zorluklar olmaktadır. Büyük ölçekli tarım, şehirleşme, madencilik, erozyon ve bilinçli olmayan ziyaretçi sayısındaki artış

somut kültürel mirastaki başlıca sıkıntılardır. Somut olmayan kültürel mirasta ise küreselleşmeyle birlikte bu mirası koruyacak gençlerin diğer toplumlardan daha kolay etkilenmeleri ve koruma inançlarının azalması başlıca olumsuzluklardır. Somut olmayan kültürel mirasın korunması ancak yerel halkın yaşam ve yaşam koşullarına saygı ile mümkün olabilmektedir (Can, 2009: 4).

Müzeler, kültürel mirasın varlığını korumak, sergilemek ve güncellemek için en etkili araçlardan biri olarak görülmektedir. Müzelerin başlıca işlevleri aşağıdaki maddeler sıralanabilir;

- Öncelikle müze, günlük yaşamda etnik kültürün var olan ve kaybolan maddi ve manevi olmayan unsurlarını korumaktadır.
- Etnik mirasın seçiminin içerildiği yerdir.
- Etno-kültür mirasın karmaşık özündeki (önemlilik ve gerçekçilik gibi) zenginliği barındıran yerlerdir (Eyvazova, 2018: 84).

Müzeler, nesnelere anlatamadıklarını kendi yorumu içerisinde ifade eden ve bunu yaparken bulunduğu kültürün kendine özgü özelliklerini de yansıtan yapılarıdır. Müzeler aynı zamanda, toplum hafızasının olduğu yerlerdir. İnsanlığın kültürel servetinin saklanarak korunduğu yerler olarak, her müze kendi özelinde farklı işlev ve göreve sahiptir. Müzeler içinde bulunduğu şehir adına kültürel varlıkların korunması ve teşhiri görevini üstlenirken aynı zamanda sosyal fayda amacını da güden kurumlardır (Batuhan, 2023: 87). Ayrıca müzeler, geçmişe dair hatırlanacak ve geleceğe dair aktarılacak olanların saklandığı ve korunduğu mekânlardır. Diğer bir deyişle tarihsel anlatıların korunduğu ve kültür politikalarının oluşturulma sürecinde etkili olan hafıza mekânlarıdır (Tasouji, 2013: 130).

Kültürel mirasın sürdürülebilirliğinde kimliğin, hafızanın, sosyal ve ilham verici faktörlerin hayatta kalması önemlidir. Bu doğrultuda müzeler, kültürel mirasın sürdürülebilirliğinin anlaşılmasında, korunmasında ve gelecek nesillere sunulmasında etkili bir görev üstlenmektedir. Bunun yanında müzelerin 21. yüzyıldaki kapsamı ve uygulamaları üzerine güncel tartışmalar yaşanmaktadır (Özer Sarı & Nazlı, 2018; Alcaraz vd., 2009: 219). Bu bağlamda kültürel sürdürülebilirliğin sağlanmasında kültürel beceri bilgi ve birikimlerin aktarılmasında müzelerin sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekmektedir. Şimdiki ve gelecek kuşaklara yerel ve ulusal kimliğin aktarılmasında yeni kitleleri dahil etmenin yolları düşünülmelidir (Lambert vd., 2014: 571-572; Misiura, 2006: 53).

Konuyla ilgili alanyazının taranmasında müzelerden yararlanma, koruma, müzelerde eğitim ve öğrencilerde kültürel miras bilinci oluşturma ile çeşitli çalışmalar yapıldığı görülmüştür (Bahar İnan, 2023; Bülbül, 2016; Çiftçi & Acer, 2015; Dönmez & Yeşilbursa, 2014; Kuşçuoğlu & Taş, 2017; Lambert vd., 2014; Logan & Sutter, 2012; Meydan & Akkuş, 2014; Perçin vd., 2023; Selanik Ay & Kurtdeğid Fidan, 2013; Wylder, vd., 2014). Yapılan bu çalışmalar daha çok ilkökul ve ortaokul öğrencileri ve öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmalardır. Ancak lise öğrencileri düzeyinde müzelerdeki kültürel miras ve sürdürülebilirliği üzerinde yapılan çalışmalar ise oldukça sınırlıdır. Kültürel mirasın

sürdürülmesinde gençlerdeki bilinçlilik ve farkındalık düzeylerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Nitekim konuyla ilgili yapılan çalışmalarda somut olmayan kültürel mirasın aktarımının sektöre uğramasında aktarıcı (yaşlılar) ve aktarılanların (gençler) rolünün etkili olduğu belirtilmektedir. Burada özellikle gençlerin ilgisizliği en çok şikâyet edilen konular arasında yer almaktadır (Gülçayır Teke, 2013: 33). Bu anlamda yapılan araştırmanın gençlerdeki kültürel miras ve müze algılamasının ortaya çıkarılması bakımından literatüre katkı yapacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, kültürel mirasın sürdürülmesinde müzelerin rolüne ilişkin olarak sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin görüşlerinin incelenmesine dayanmaktadır. Araştırmada bu amaç doğrultusunda aşağıda belirtilen soruların cevapları aranmaya çalışılmıştır:

- Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin kültürel miras algısı nedir?
- Öğrencilerin yaşadığı çevredeki somut ve somut olmayan miras algıları nelerdir?
- Öğrencilerin kültürel mirasın sürdürülmesiyle ilgili görüşleri nelerdir?
- Öğrencilerin kültürel mirasın sürdürülmesinde müzelerin rolüyle ilgili görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden biri olan temel nitel araştırma modeli çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Merriam (2013) bu yöntemin, insanların yaşamlarını ve deneyimlerini nasıl kavradıklarını ortaya çıkartma amacı taşıdığını belirtmektedir. Ayrıca bu araştırma türü sosyal olguları bulunduğu çevre içerisinde kuram oluşturma temelli bir anlayışla ortaya çıkan bir yaklaşımdır. Bu yöntemin en önemli özelliği araştırılan konuyu katılımcıların bakış açısından görebilmeyi ve oluşan sosyal süreci ortaya çıkarmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2006: 40). Araştırmada verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu teknik, yapılanmış ile yapılanmamış görüşme teknikleri arasında yer alan ve önceden hazırlanan açık uçlu sorular çerçevesinde, katılımcılar ile derinlemesine görüşmeyi sağlayan bir tekniktir (Karasar, 2011). Bu kapsamda araştırmada katılımcıların kültürel mirasın sürdürülmesinde müzelerin rolünü ortaya çıkarmak amacıyla en iyi hizmet eden yarı yapılandırılmış görüşme modeliyle veriler toplanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Kayseri ilinde yer alan iki farklı sosyal bilimler lisesinde öğrenim gören 20 son sınıf (12. Sınıf) öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Karasar (2011) ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş bütün durumların çalışılması şeklinde açıklamaktadır. Bu anlamda araştırmada kullanılan ölçüt ise, öğrencilerin öncesinde en az bir müze ziyareti gerçekleştirmiş olmalarıdır. Katılımcılarla görüşmeler yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler 16 kız ve 4 erkek öğrenciden oluşan 20 öğrenci ile

gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaş durumunun incelenmesinde, iki öğrencinin 19 yaşında olduğu geriye kalan öğrencilerin ise 18 yaş olduğu ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin en çok ziyaret yaptığı müzelerin Arkeoloji (Kayseri Kalesi), Gevher Nesibe (Selçuklu) ve Mili Mücadele (Kayseri Lisesi) olduğu görülmektedir (Tablo 1).

Tablo 1.

Katılımcı bilgileri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Sınıf	Ziyaret ettiği müzeler
Ö1	Kız	18	12	Selçuklu Müzesi & Kayseri Arkeoloji Müzesi
Ö2	Kız	18	12	Selçuklu Müzesi & Kayseri Arkeoloji Müzesi
Ö3	Kız	18	12	Selçuklu Müzesi & Kayseri Arkeoloji Müzesi & Millî Mücadele Müzesi
Ö4	Erkek	18	12	Selçuklu Müzesi & Kayseri Arkeoloji Müzesi
Ö5	Kız	18	12	Selçuklu Müzesi
Ö6	Kız	18	12	Selçuklu Müzesi & Kayseri Arkeoloji Müzesi
Ö7	Kız	18	12	Kayseri Arkeoloji Müzesi
Ö8	Erkek	18	12	Selçuklu Müzesi & Kayseri Arkeoloji Müzesi
Ö9	Kız	18	12	Kayseri Arkeoloji Müzesi
Ö10	Kız	18	12	Selçuklu Müzesi & Kayseri Arkeoloji Müzesi
Ö11	Kız	18	12	Kayseri Atatürk Evi & Güpgüpoğlu Etnografya Müzesi
Ö12	Kız	18	12	Selçuklu Müzesi & Kayseri Arkeoloji Müzesi
Ö13	Kız	19	12	Kayseri Atatürk Evi & Selçuklu Müzesi & Kayseri Arkeoloji Müzesi
Ö14	Kız	18	12	Selçuklu Müzesi & Kayseri Arkeoloji Müzesi
Ö15	Kız	18	12	Kayseri Millî Mücadele Müzesi & Selçuklu Müzesi & Kayseri Arkeoloji Müzesi
Ö16	Erkek	18	12	Kayseri Arkeoloji Müzesi
Ö17	Kız	19	12	Selçuklu Müzesi & Kayseri Arkeoloji Müzesi
Ö18	Erkek	18	12	Kayseri Arkeoloji Müzesi & Selçuklu Müzesi & Kayseri Millî Mücadele Müzesi
Ö19	Kız	18	12	Selçuklu Müzesi
Ö20	Kız	18	12	Kayseri Arkeoloji Müzesi & Kayseri Millî Mücadele Müzesi

Veri Toplama Aracı ve Süreci

Çalışmada verilerin toplanması için, Erciyes Üniversitesi Sosyal Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan 30/01/2024 tarihli ve 12 nolu toplantısında 10 başvuru nolu karar ile izin alınmıştır. Görüşmeler 10-25 Şubat 2024 tarihleri arasında iki farklı sosyal bilimler lisesinde öğrenim gören 20 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler gönüllük esasına dayalı olarak yapılmıştır. Yapılan

görüşmelere belirli bir veri doygunluğuna ulaşıncaya ve verilerin birbirlerini tekrar etmesi durumu görülünceye kadar devam edilmiştir.

Araştırmada katılımcılar yönlendirilmemiştir. Çalışmanın geçerlilik ve güvenilirlik düzeyinin artırılması için, objektif bir tutumla görüşmelerin gerçekleştirilmesine ve amaçlı örneklem yöntemi ile doğru kişilere ulaşılmış olmasına dikkat edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analiz edilmesinde görüşmeler önce Word programına aktarılıp NVIVO 10 programı ile temalar ve buna bağlı olarak alt temalar oluşturulmuştur. Bu başlıklar içerisinde temalara ilişkin modellemeler ve kelime sıklığı gibi analizler çıkarılmıştır. Görüşmelerdeki verilerden kültürel mirasın algılanması, yaşanan çevrede somut ve somut olmayan kültürel miraslar, kültürel mirasın sürdürülebilirliği, müzelerin kültürel mirasın aktarılmasındaki rolü ve sürdürülmesindeki önemi temaları oluşturulmuştur. Bu temalar içerisinde kavramlara ve ilişkilere ulaşmak için içerik analizine gidilmiştir. Bunun için veriler önce kavramsallaştırılıp daha sonra temalaştırılarak incelenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Yine görüşmelerden belirlenen temalara ilişkin kelime veya paragraf şeklinde alıntılar yapılarak görüşmeler betimsel ve içerik analizi ile yorumlanmıştır.

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde araştırma amaçları ve soruları doğrultusunda öğrencilerin kültürel mirası algılaması, yaşanan çevrede somut ve somut olmayan kültürel miraslar, kültürel mirasın sürdürülebilirliği, müzelerin kültürel mirasın aktarılmasında ve sürdürülmesindeki rolüyle ilgili olarak görüşleri incelenmiştir.

Kültürel Mirasın Algılanması

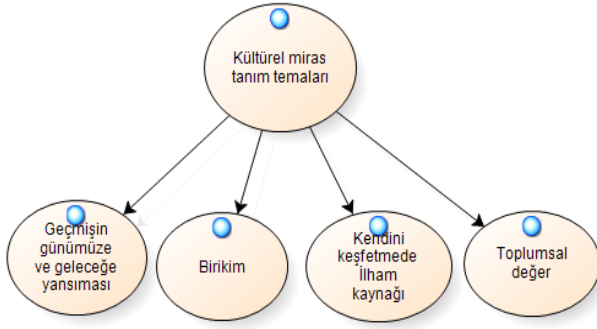
Kültürel miras kavramı üzerinde özellikle somut ve somut olmayan olan her türlü değerler üzerinde durulmakta ve kültürel miras öğrencilerce bir yaşayış biçim tarzı olarak ifade edilmektedir.

"Bence kültürel miras bir insanın birey olma ve kendini keşfetme yolunda yararlanabileceği zengin bir kaynaktır. Aynı zamanda günlük yaşamda sanata ilgi duyanlar için bir ilham kaynağı ve motivasyondur." (Ö1).

"Kültürel miras bence sadece eşyalar, evler, mimari yapılar gibi değil kültürel olarak gelenekler, görenekler, söylenen sözler ve davranışların tümüdür." (Ö11).

"Bir milletin toplumun değerlerinin gelecek nesillere aktarılmasında yardımcı olan bir toplumu diğerlerinden ayıran kendine özgü maddi manevi unsurlardır." (Ö14).

"İnsanın tarihini öğrenip, geçmişte atalarının yaptığı eşyalar, giydiği kıyafetler, yediği yemekler ve söylediği türküler gibi kavramlara sahip çıkmasıyla oluşan birikimdir." (Ö7).

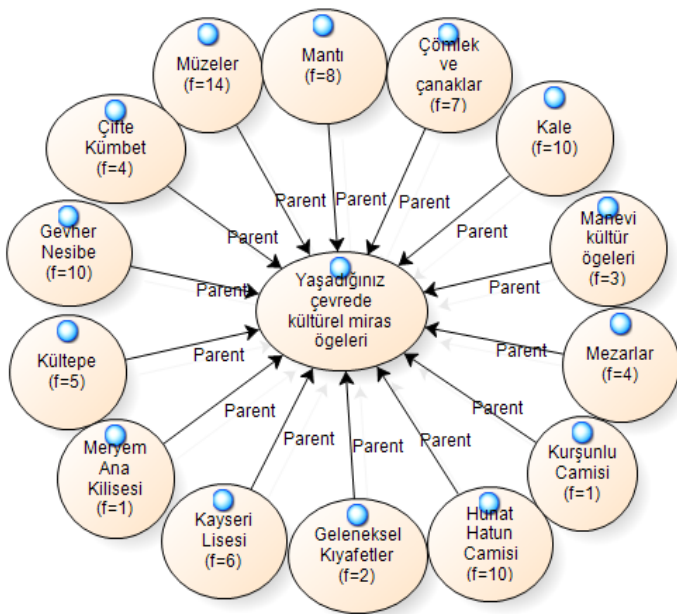

Şekil 1. Kültürel miras tanım temaları

Öğrencilerin kültürel mirası tanımlamalarında en çok tekrarlanan kelimelerin değer (f=12), birikim (f=11), yansıma (f=10), kaynak (f=9), keşfetme (f=8), gelecek (f=8), günümüz (f=8), geçmiş (f=7), ilham (f=5), maddi (f=5) ve manevi (f=5) kelimeleri olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla kültürel miras tanımlamalarında başlıca temaların, “geçmişin günümüze ve geleceğe tuttuğu yansıma”, “birikim”, “kendini keşfetmede ilham kaynağı” ve “maddi ve manevi toplumsal değerler” olduğu ortaya çıkmıştır.

Yaşanılan Çevrede Somut veya Somut Olmayan Kültürel Miras Algısı

Araştırmada öğrencilerin yaşadığı çevrede somut ve somut olmayan miras algıları nelerdir? Sorusuna yaşanılan çevrede somut kültürel miraslara örnek olarak müzeler (f=14), Gevher Nesibe (f=10), Hunat Hatun Külliyesi (f=10), Kayseri Kalesi (f=10) ifadelerinin ilk sıralarda yer aldığı ortaya çıkmıştır. Daha sonra geleneksel yiyeceklerden mantı (f=8), çanak ve çömlek vb. araç-gereçler (f=7), Kültepe (f=5), Çifte Kümbet (f=4), mezarlar (f=4), manevi kültür öğeleri (f=3), Meryem Ana Kilisesi (f=1) ve Kurşunlu Cami (f=1) gibi ifadeler gelmektedir.

Şekil 2. Yaşanılan çevrede kültürel miras öğeleri

“Açıksası ben her şeyi bir kültürel miras olarak değerlendiriyorum. Konuşma biçiminden geçmişine kadar geleneklerle doluyuz. Ama bunların haricinde Kayseri Kalesi, Hunat Hatun Külliyesi, Çifte Kümbet gibi başka miraslarımızda var. Bunun dışında yemeklerimiz (mantı, yağlama gibi) günlük hayatımızda sürdürdüğümüz mirasın bir parçasıdır.” (Ö1).

“Tabii aklımıza müzelerimiz geliyor. Ama yaşadığımız çevreye özgü yemekler düğünlerde çalınan şarkılar, oynanan oyunların figürleri aklıma gelenler. Özellikle mantı. Allah’ım çok güzel bir yemek. Gevher Nesibe, Kayseri kalesi müzesi gibi alanlarda mimari olarak kültürel miraslarımız.” (Ö11).

“Kültürel miras denince, Kayseri Kalesi, Kültepe Kaniş Karum Ören Yeri, Hunat Hatun Külliyesi ve Camisi, Meryem Ana kilisesi, Kurşunlu Cami, Çifte kümbet, yemekler, yağlama, mantı vb. şeyler aklıma gelmektedir.” (Ö14).

Burada araştırmanın konusunu oluşturan müzelerin, kültürel miras olarak ifade edilmesi önem taşımaktadır. Bu ifade aynı zamanda öğrencilerin müzeleri bir toplumsal değer olarak gördüklerini ortaya çıkarmaktadır. Somut olmayan kültürel mirasların efsaneler, edebi eserler ve halk hikâyeleri şeklinde ifade edildiği ortaya çıkmaktadır.

“Mimari yapılar (kaleler, kervansaraylar gibi), müzeler (Gevher Nesibe, Kültepe gibi), yemekler, türküler ve yöresel kıyafetler somut kültürel mirasa örnek olarak verilebilir. Soyut kültürel mirasa ise Erciyes Dağı Efsanesi gibi örnek verilebilir.” (Ö15).

“Somut kültürel miraslar kale, hamam ve camiler gibi tarihi dokusu geçmişe açılan tüneller gibi eserlerdir. Somut olmayanlar ise edebi eserler, düğün-şölen anlayışı, danslar ve türküler gibi şeylerdir.” (Ö19).

Öğrencilerin somut kültürel miraslara daha çok örnek verdiği görülürken, somut olmayan kültürel miras örneklerine ise daha az örnek verdiği ortaya çıkmaktadır. Buradan öğrencilerin daha çok gördüğü veya dokunduğu kültürel mirasların hafızalarında daha çok yer edindiği düşünülmektedir.

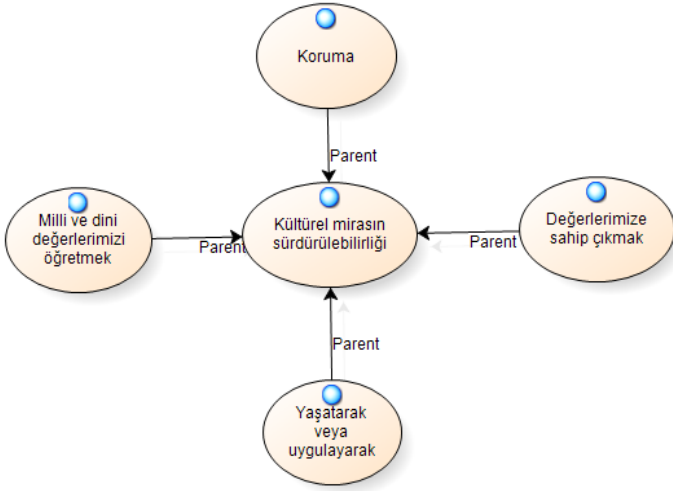
Kültürel Mirasın Sürdürülebilirliği

Öğrencilerin, kültürel mirasın sürdürülmesiyle ilgili görüşlerini nelerdir? Sorusuna ilişkin olarak görüşlerin kültürel değerlerimiz ve geçmişimize sahip çıkmanın gerekliliği üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

“İnsanların tarih boyunca biriktirdikleri örf ve adetlerini, yaşam tarzlarını, giyim kuşamlarını ve düşünce yapılarını anlamak, yorumlamak ve yaşamak gerekmektedir. Gelecek ile ilgili kararlar alırken geçmişini unutmayıp kültürel mirasına sahip çıkarak onu sürdürmelidir.” (Ö11).

“Kültürel miras kapsamındaki eserler koruma altına alınabilir. Gelecek nesillere kültürel mirası koruma ve geleceğe taşıma bilinci verilebilir.” (Ö12).

“Kültürel mirası korumak, müzelerde kurallara uygun gezmek, yasadışı kazılar yapmamak, tarihi eser kaçakçılığı yapmamak ve yapanlara engel olmak.” (Ö20).

Şekil 3. Kültürel mirasın sürdürülmesinde etkili olan faktörlerin gösterimi

Katılımcılar milli ve manevi değerlerin, yaşam tarzlarının, örf ve adetlerin gelecek kuşaklara aktarılması için kültürel mirasın sürdürülmesi gerektiğini belirtmektedir. Kültürel mirasın sürdürülmesinde ise korumanın ve geçmişin araştırılıp alandaki değerlerin geleceğe taşınmasının önemi vurgulanmaktadır.

"Sadece uygulamalara devam ederek sağlayabiliriz bence. Çünkü özellikle somut olmayan kültürel mirasları sadece anlatırsak onlar ileride şehir efsanesine dönüşür." (Ö19).

"Başta kendi halkı olmak üzere yabancı milletlere tanıtmak ve öğretmek amaçlı yapılan aynı zamanda kültürünü kalıcı hale getirip kuşaktan kuşağa aktarmak mirasın sürdürülebilirliğidir. Mirası sürdürmek ve kalıcı hale getirmenin en kolay yolu ortaokul ve lise çağındaki çocuklara gezi faaliyeti ile sağlanır. Onun dışında dijital tanıtım araçlarının kullanılması faydalı olur." (Ö15).

"Milli ve dini değerleri ailede okulda öğretmek bunları gelenek haline getirerek kültürel miraslarımızı aktarabiliriz." (Ö7).

"Tahribata uğrama riski olan mekânların koruma altına alınması, soyut mirasların gelecek nesillere aktarılması için etkinlikler yapılması, kültürel miraslarımızın tanıtımını yaparak daha çok araştırılmasını ve öğrenilmesini sağlamak." (Ö14).

Kültürel mirasın sürdürülmesinde değerlerin sadece korunmasıyla geleceğe taşınmayacağı belirtilmektedir. Bunun için gerek somut gerekse somut olmayan kültürel miras değerlerimizin yaşatılmasının önemi üzerinde durulmaktadır. Burada özellikle soyut kültürel mirasların birtakım uygulamalarla veya etkinliklerle devam ettirilmesinin önemli olduğu ifade edilmektedir. Bunun için kültürel miras öğelerimize sahip çıkarak bunların gelecek kuşaklara aktarılması için ortaokul ve lise öğrencilerine çeşitli geziler veya dijital tanıtım araçlarıyla öğretilmesinin yararlı olacağı katılımcılar tarafından vurgulanmaktadır. Bu açıdan öğrencilerin kültürel miraslara sahip çıkma ve onların yaşatılmasına ilişkin düşünce yapısına sahip olması kültürel miras değerlerinin sürdürülmesi açısından önem taşımaktadır.

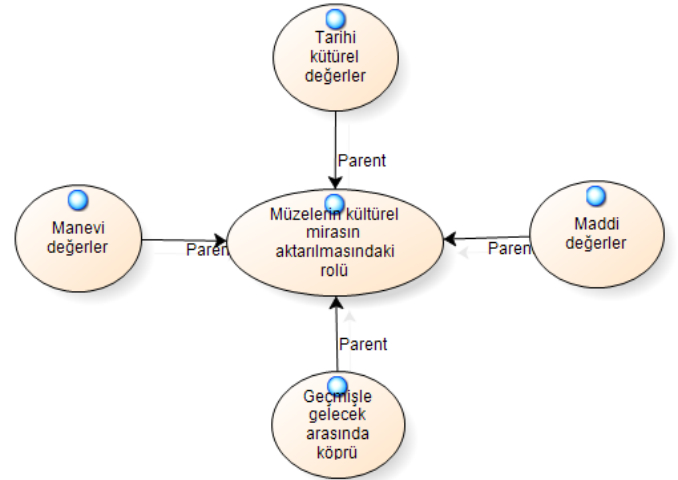
Müzelerin Kültürel Mirasın Aktarılmasındaki Rolü

Katılımcılar tarafından müzelerin kültürel mirasın aktarılmasındaki rolüyle ilgili olarak müzelerin maddi, manevi, tarihi ve kültürel miras değerlerinin aktarılmasında önemli bir yer tuttuğu belirtilmektedir. Ayrıca müzelerin kültürel mirasın aktarılmasında bir köprü görevi göstermesinden dolayı geçmişle günümüz arasında kıyaslama yapmamızı sağladığı da vurgulanmaktadır.

"Müzelerin rolü doğru anlaşılırsa her türlü mirasın aktarılabilmesine inanıyorum. Maddi ve manevi değerlerin, etnik grup ve tarihi kültürel miraslarının aktarılmasında müzeler önemli yer tutar. Örneğin geçmişte sosyal ilişkilerle beraber hayat değerleri aktarılabilir. Bu sayede geçmişle günümüz arasında etik kıyaslaması yapabiliriz" (Ö19).

"Müzeler geçmiş hakkında bilgi sahibi olmamıza yarayan önemli yapılarıdır. Bu yüzden kültürel mirasın aktarılmasında da bir köprü görevi görmektedirler. Müzelerde bir milletin geçmişine dair objeler, geçmişteki gelenek görenek kuralları aktarılmaktadır" (Ö12).

"Müzelerin kültürel mirasın aktarılmasında rolü toplu bir biçimde inşalarla etkileşime geçmesini sağlar. Müzeler kültürel miras olarak maddi ve nesnel birçok şeyi aktarmaktadır" (Ö20).

Şekil 4. Müzelerin kültürel mirasın aktarılmasındaki role ilişkin modelleme

"Kültürümüzün unsurlarını daha doğru ve gerçekçi bir şekilde görmek kültürümüz ile olan bağı artırır. Bu sebeple kültürel miraslarımız daha etkili bir şekilde aktarılmış olur. Maddi ve manevi her türlü miras gelecek nesillere aktarılmalıdır. Ama en önemlisi modernleşen dünyada hala ayakta kalmaya çalışan gelenek ve göreneklerin aktarılmasıdır" (Ö14).

Müzelerin kültürel mirasın aktarılmasında daha işlevsel yapıya sahip olması gerektiği de öğrenciler tarafından vurgulanmaktadır. Bu amaçla müzelerde sergilen nesnelere, sembollerin veya içeriklerin tam olarak anlaşılması için donanımlı rehberlerin anlatımının olmasının etkiyi daha da artıracığı ifade edilmektedir.

"Bence müzeler kültürel mirası etkili bir düzeyde aktarıyor. Yani o dönemdeki yaşanmışlıklar, mimari yapılar, odalar veya kullanılan eşyalar hepsinin bir hikâyesi var. Ama yeterli bir rehber hizmeti verilmediği için tam anlamıyla ziyaretçilere sanki geçmiyor gibi. Böyle olunca da sanki müze işlevini görmüyor gibi oluyor." (Ö11).

"...müzeler eski dönemleri bizzat yaşayarak öğrenme hissi sunuyor. Anlatımdaki etki artıyor ve kalıcı oluyor. İnandırıcılık içinde oldukça önemli. Turistlerin ilk ziyaret noktalarından birisi olmakta ve bu şekilde küresel çapta bir ün kazanmaktadır." (Ö15).

Öğrencilerin müze ziyareti kapsamında en çok dikkatlerini çeken kültürel mirasların; heykeller, eski paralar, mezarlar, kıyafetler, takılar, günlük yaşama ait ev eşyaları ve tarihi öğeler olduğu görülmektedir.

"Benim en çok ilgimi çeken eserler günlük yaşama ait ev eşyaları, oyuncaklar, kıyafetler ve takılar. Geçmişte de insanların insan olduğunu hatırlatıyor bana ve yüzyıllar arası bir bağ kurmamıza yardımcı oluyor." (Ö1).

"Yemek yenilen alanlarda kullanılan çanak çömlekler, orada eğer mumya eserler varsa onların giyim tarzları benim dikkatimi çeken özelliklerdir." (Ö11).

"Mesela benim için heykeller ve mezarlarda işçilik çok başarılı ve büyüleyicidir" (Ö6).

Şifa unsurları, hamam kültürü, ses sistemiyle psikolojik tedavi aklıma gelen unsurlardır (Ö13).

"Eski paralar, kılıç ve kalkanlar ve tarihi öğeler dikkatimi çekmektedir" (Ö7).

Kültürel Mirasın Sürdürülmesinde Müzelerin Önemi

Öğrencilerin, kültürel mirasın sürdürülmesinde müzelerin rolüyle ilgili görüşleriniz nelerdir? Sorusuna bütün katılımcılar tarafından kültürel mirasın sürdürülmesinde müzelerin etkili olduğunun düşünüldüğü görüşü belirtilmektedir.

"Evet düşünüyorum. İnsanların kültürel mirası sadece kendi etnik gruplarıyla alakalı değil aynı zamanda yaşadıkları toprakların da mirasıdır. Kayseri'de hem Türk kültürü hem de ondan önceki kültürlerin korunduğu ve kat edilen yolu gösteren daha fazla müzeler ihtiyacı bulunmaktadır. Bu sayede insanların geçmişte empati kurması sağlanabilir ve bu empatide çeşitli yollarla kültürel mirasın sürdürülebilirliğine katkıda bulunur." (Ö1).

"Tabii önemli. Gözlerimizi kapattığımızda o odada yaşayan insanların geçmişte var olduğu, orada neler konuşulduğu, ne kullanarak orayı inşa ettikleri, çocuklukları gençlikleri kısaca her anları onları tanıyıp yorumlamada bizim için çok önemlidir." (Ö11).

"Evet düşünüyorum. Çünkü kültürel miras unsurları müzeler sayesinde daha iyi ve daha doğru bir şekilde varlığını devam ettirmektedir." (Ö14).

"Düşünüyorum. Çünkü müzeler kültürel birikimleri toplu olarak gördüğümüz ve bilgi aldığımız yerdir." (Ö6).

"...kesinlikle çünkü müzeler gidildiği takdirde insanları içine çeken büyüleyici merak duygusu uyandıran ortamlardır (Ö4).

Müzeler, kültürel mirasların korunduğu, geçmişin anlatıldığı ve kültürel birikimlerin toplu olarak gösterildiği bir mekân olmasından dolayı sürdürülmede önemli bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda kültürel çeşitliliği göstermek açısından alanda müze sayısının artırılmasının da kültürel mirasın sürdürülmesinde etkili olabileceği belirtilmektedir. Bunun yanında ziyaret edilen müzenin türü ve ziyaret sıklığı öğrencilere göre değişiklik göstermektedir.

"Kayseri'de Atatürk müzesi ve Güpgüpoğlu Konağı müzesi her yaz kesin ziyaret ederim." (Ö11).

"Kayseri kalesi müzesi, Kayseri lisesi müzesi, Kültepe ören yeri, Gevher Nesibe müzelerini yılda bir ya da iki kez ziyaret etmeye çalışırım." (Ö14).

"Yalnızca bir kere gittim. Kayseri lisesi müzesi, Gevher Nesibe müzesi, Kültepe müzesi, Kayseri kale müzesi aklıma gelen müzelerdir." (Ö15).

"Yılda 2 kere giderim. Arkeoloji Müzesi, Milli Mücadele Müzesi, Selçuklu Müzesi ziyaret ettiğim müzelerdir." (Ö2).

Öğrencilerin yaşadığı çevrede en çok ziyaret ettikleri müzelerin başında Kayseri Kalesi ve Arkeoloji Müzesi, Milli Mücadele (Kayseri lisesi) Müzesi, Kültepe Ören Yeri, Selçuklu (Gevher Nesibe Darüşşifası) Müzesi ve Güpgüpoğlu Etnografya Müzesi gelmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu yılda bir veya iki defa müze ziyareti gerçekleştirdiklerini belirtmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Kültürel mirasın tanımlanmasında "geçmişin günümüze ve geleceğe tuttuğu yansıma", "kendini keşfetmede ilham kaynağı olan", "birikim" ve "maddi ve manevi toplumsal değerler" gibi temalarının ön plana çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Konuyla ilgili başka bir çalışmada da kültürel miras ile ilgili 'hazine' "yaşam/hayat", tarihi açıdan "geçmiş", toplumsal değerler açısından "kimlik", "ayna", soyut anlam değerleri açısından "benlik" ve "zaman yolculuğu", tabiat iklim ve evren unsurları açısından "çınar ağacı" ve son olarak diğer kültürel miras metaforları kategorisinde de "anahtar" ve "yapboz parçaları" gibi metaforlar belirlenmiştir (Günden, 2021). Kültürel mirasın sürdürülmesinde ise koruma, yaşama, öğretme ve kültürel değerlerimize sahip çıkma şeklinde ifadelerin ön plana çıktığı görülmektedir. Aynı zamanda kültürel mirasın sürdürülmesi için, değerlerin yaşatılarak veya uygulayarak sürdürülebileceği belirtilmektedir. Nitekim konuyla ilgili olarak günümüzde sürdürülebilirliğin ve kalkınmanın sağlanmasının insanın, doğanın ve kültürel mirasın ön plana çıkartılarak gerçekleştirilebileceği ile mümkün olabileceği belirtilmektedir (Türkoğlu, 2020: 137).

Yaşadığımız yerde somut kültürel miraslara örnek olarak yemekler, müzeler, Kayseri Kalesi, Hunat Hatun Külliyesi, Çifte

Kümbet, Selçuklu Müzesi, Meryem Ana kilisesi, Kurşunlu Cami gibi öğelerin sıklıkla söylendiği ortaya çıkmıştır. Soyut kültürel mirasların ise efsaneler, edebi eserler şeklinde belirtildiği ve soyut kültürel miras örneklerine daha az yer verildiği sonucu bulunmuştur. Konuyu destekler başka bir çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Yapılan araştırmada öğrencilerin kültürel miras farkındalık puanlarının en düşük olduğu alanlar etkinliklerin, âşıklar ve somut olmayan kültürel miraslar olurken; tarihi yapıları, el sanatları ve yöresel yemeklere ilişkin farkındalığın orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Karaca vd., 2017).

Öğrencilerin müze ziyareti kapsamında heykellerin, eski paraların, mezarların, kıyafetlerin, takıların, günlük yaşama ait ev eşyaları ve tarihi öğelerin en çok dikkati çeken unsurlar olduğu ortaya çıkmıştır. En çok ziyaret ettikleri müzelerin başında Kayseri Kalesi ve Arkeoloji Müzesi, Millî Mücadele (Kayseri Lisesi) Müzesi, Selçuklu Müzesi ve Güpgüpoğlu Etnografya Müzesi gibi tarihi müzeler olduğuna ulaşılmıştır. İnan (2023) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin çoğunluğunun tarih müzelerini tercih ettiği belirtilmektedir. Ayrıca aynı çalışmada öğrencilerin kompozisyonlarında bilim veya modern müzelerle yer vermediği ortaya çıkmakta, müze algısının tarih konularında yoğunlaştığı görülmektedir. En çok el yazması ve basılı eserlerin hatırlandığı belirtilmektedir.

Kültürel mirasın sürdürülmesinde müzelerin rolü olduğu bütün katılımcılar tarafından ifade edilmektedir. Müzelerin kültürel mirasın aktarılmasında maddi ve manevi değerlerin, tarihi ve kültürel miraslarının aktarılmasında önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle gençlerde bu bilincin ve farkındalığının oluşturulmasının sürdürülebilirlik açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle kültürel mirasın korunarak erken yaşlarda yeni nesillere aktarılması ve bu aktarımda müzelerden faydalanılması, çocuklarda kültürel bilincin oluşması açısından oldukça önem göstermektedir (Kalaba, 2022). Bunun için kültürel mirasın korunması kapsamında ülkemizde orta eğitimden başlayarak somut ve somut olmayan kültür varlıklarını koruma zorunlu dersler kapsamına alınarak, öğretmen ve müze eğitimi ön plana çıkarılıp bilinçlendirme çalışmalarının yapılması gerekmektedir (Tekkök Karaöz, 2022: 58). Yine benzer bir çalışmada kültürel mirasın korunmasında ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasında yönetim planı oluşturma ve gelecek nesillere bu düşüncenin verilmesi gerektiği belirtilmektedir (Kuşçuoğlu & Taş, 2017: 64). Ayrıca müzelerin değerlerin kazanmasında etkili olduğu ile ilgili yapılan bir çalışmada müze ziyaretleri sonucu vatanseverlik, saygı, dayanışma, yardımseverlik, sorumluluk, bağımsızlık, özgürlük olmak üzere çeşitli kültürel değerlerin kazandırılabilirliği belirlenmiştir (Öner ve Çengelci Köse, 2019: 121).

Araştırmada müzelerin kültürel mirasın aktarılmasında bir köprü görevi göstermesinden dolayı geçmişle günümüz arasında kıyaslama yapmamızı sağladığı ve kültürel mirasın sürdürülmesinde etkili olduğuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda müzelerin kültürel mirasların korunması, geçmişle günümüz arasında bağlantı kurması ve kültürel birikimlerin toplu olarak gösterilmesi bakımından kültürel mirasların sürdürülebilirliğin

sağlandığı önemli mekânlar olduğu ortaya çıkmaktadır. Nitekim yapılan araştırmalarda müzelerin kültürel mirasın sürdürülmesinde etkili olduğu belirtilmektedir. Bu sebeple yenilenemeyen miras alanları içerisinde yer alan kültürel mirasların korunması için de sürdürülebilirlik planlamasının yapılması giderek daha önemli hale geldiği ifade edilmektedir (Du Cros, 2001: 166). Bu anlamda müzelerde kültürel mirasın sürdürülmesinde, uygulamada somut olmayan kültürel mirasların yaşatılarak korunması ve kültürün sürdürülmesi için yeni kültürel stratejiler benimsenmesi gerekmektedir. Bu amaçla kültürel çeşitliliğin sürdürülmesinde, korunmasında ve kültürlerarası diyalogun oluşturulmasında katılım ve aktarım çalışmalarına ağırlık verilmesi gerekmektedir (Baki Nalcıoğlu, 2021: 130).

Araştırmanın önerileri arasında; kültürel miras zenginliğinin gösterilmesi bakımından farklı türdeki müze ziyaretlerine ağırlık verilmesi, müzelerde alanında uzmanlaşmış rehber görevlilerin bulundurulmasının sağlanması, kültürel zenginliği göstermek için müze sayısının artırılması, başta yaşadığımız çevre olmak üzere maddi ve manevi kültürel mirasların aktarılmasında ve yaşatılmasında müze etkinliklerine daha çok yer verilmesinin sağlanması olabilir.

Etik Kurul Belgesi: Araştırma kapsamında Erciyes Üniversitesi Sosyal Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan 30/01/2024 tarihli ve 12 nolu toplantısında 10 başvuru nolu karar ile izin alınmıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Yazar herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir.

KAYNAKÇA

- Alcaraz, C., Hume, M. & Mort, G. S. (2009). Creating sustainable practice in a museum context: Adopting service-centricity in non-profit museums. *Australasian Marketing Journal (AMJ)*, 17(4), 219–225. <https://doi:10.1016/j.ausmj.2009.06.003>
- Baki Nalcıoğlu, Z. S. (2021). Müzelerde sürdürülebilirliğin kültürel yönü. *Millî Folklor*, 17(129), 124-135.
- Batuhan, T. (2023). Cultural heritage museum relationship: Mardin museum. *Journal of Literature and Humanities*, 70, 85-91. <https://doi.org/10.5152/AUJFL.2023.22014>
- Bowitz, E. & Ibenholt, K. (2009). Economic impacts of cultural heritage—Research and perspectives. *Journal of Cultural Heritage*, 10(1), 1-8.
- Bülbül, H. (2016). Müze ile eğitim yoluyla ortaokul öğrencilerinde kültürel miras bilinci oluşturma. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 681-694.
- Can, M. (2009). *Kültürel Miras ve Müzecilik Çalışma Raporu*. Kültür ve Turizm Bakanlığı, <https://teftis.ktb.gov.tr/Eklenti/1279,muserrefcanpdf.pdf> ?0

- Çalık, İ. & Ödemiş, M. (2018). Gümüşhane İlinin somut olmayan kültürel miras değerlerinin sürdürülebilir turizm çerçevesinde incelenmesine yönelik nitel bir araştırma. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 8(2), 233-249. <https://doi.org/10.13114/MJH.2018.419>
- Çatalbaş, F. & Ecemiş Kılıç, S. (2021). Farklı kentsel paydaşların kültürel mirasın korunması ve kültür turizmüne ilişkin görüşlerinin üst ölçekli planlar çerçevesinde değerlendirilmesi: İzmir örneği. *Ege Coğrafya Dergisi*, 30(1), 167-186. <https://doi.org/10.51800/ecd.900533>
- Çiftçi, A. & Acer, D. (2015). Çocuklar için mimari tasarım ve kültürel miras eğitiminde müzelerin işlevi: Finlandiya Ulusal Müzesi örneği. *İdealkent*, 6(17), 62-79.
- Du Cros, H. (2001). A new model to assist in planning for sustainable cultural heritage tourism. *International Journal of Tourism Research*, 3(2), 165-170.
- Dönmez, C. & Yeşilbursa, C. C. (2014). Kültürel miras eğitiminin öğrencilerin somut kültürel mirasa yönelik tutumlarına etkisi. *İlköğretim Online*, 13(2), 425-442.
- Eyvazova, Y. (2018). Kültürel mirasın müzeler aracılığıyla hayata geçirilmesi. *Yegah Musiki Dergisi*, 1(1), 79-93.
- Gražulevičiūtė, I. (2006). Cultural heritage in the context of sustainable development. *Environmental Research, Engineering & Management*, 37(3), 74-79.
- Gülçayır Teke, S. (2013). Geleneksel tarzlar, modern modeller: resmî, resmî olmayan eğitim ve somut olmayan kültürel miras. *Millî Folklor*, 25(100), 31-39.
- Günden, B. (2021). Yükseköğrenim gören bireylerin somut kültürel mirasa yönelik tutumları ile kültürel miras kavramına ilişkin metaforik alguları üzerine bir çalışma, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
- ICOMOS. (2013). *ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi*, http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOST_R_0623153001387886624.pdf
- İnan, F. B. (2023). Ortaöğretim öğrencilerinin gözünden müzeler. *AHBVÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 9, 43-53. <https://doi.org/10.56387/ahbvedebiyat.1383941>
- İSMEP. (2014). *Kültürel mirasın korunması*, İSMEP Rehber Kitaplar.
- Kalaba, B. (2022). Kültürel mirasın sürdürülebilirliği kapsamında müzelerin önemi. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 102-112.
- Karaca, Ş., Akkuş, G., Şahbudak, E. & Işkın, M. (2017). Kültürel miras farkındalığı: Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerine yönelik bir uygulama çalışması. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 9(16), 86-100. <https://doi.org/10.20990/kilisiibfakademik.295701>
- Karapınar, E. & Barakazı, M. (2017). Kültürel miras turizminin sürdürülebilir turizm açısından değerlendirilmesi: Göbeklitepe ören yeri. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 5-18.
- Karasar, N. (2011). Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel Akademi
- Keskin, N. (2014). Kentlerde yeni bellek mekânları: Kent müzeleri. *Folklor/Edebiyat*, 20(79), 3-5.
- Kuşcuoğlu, G. Ö. & Taş, M. (2017). Sürdürülebilir kültürel miras yönetimi. *Yalvaç Akademi Dergisi*, 2(1), 58-67.
- Lambert, T. S., Boukas, N. & Yeralia, M. C. (2014). Museums and cultural sustainability: Stakeholders, forces, and cultural policies. *International Journal of Cultural Policy*, 20(5), 566-587. <http://dx.doi.org/10.1080/10286632.2013.874420>
- Logan, W. (2005). Museums, community, identity and urban heritage. *Queensland Review*, 12(1), 27-35.
- Logan, R. & Sutter, G. C. (2012). Sustainability and museum education: What future are we educating for?. *The International Journal of the Inclusive Museum*, 4(3), 11-26. <https://doi.org/10.18848/1835-2014/CGP/v04i03/44377>
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*, S. Turan (Çev. Ed.). Nobel Akademi.
- Meydan, A. & Akkuş, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 29, 402-422, <https://doi.org/10.14781/MCD.2014298137>
- Misiura, S. (2006). *Heritage Marketing* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780080455501>
- Perçin, İ., Çoban, V., Demirtaş, E. & Perçin, C. (2023). Müze ile eğitim yoluyla ortaokul öğrencilerinde kültürel miras bilinci oluşturma. *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 6(5). <https://doi.org/10.5281/zenodo.10446101>
- Öner, G. (2023). Bir eğitim ortamı olarak müzeler ve müze eğitimi, Topkaya, Y. & Tangülü, Z. (Ed.), *İçinde Müze eğitimi*, (s.99-128), Vizetek Yayıncılık
- Öner, G. & Çengelci Köse, T. (2019). Müze ve tarihi mekânlarda değer ve beceri kazandırmaya yönelik sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri. *Turkish History Education Journal*, 8(1), 98-128. <https://doi.org/10.17497/tuhed.540967>
- Özer Sarı, F. & Nazlı M., (2018). Sustaining cultural heritage by means of museums in an ever-changing world, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 17(1), 1-14, <https://doi:10.21547/jss.316178>
- Selanik Ay, T. & Kurtdede Fidan, N. (2013). Öğretmen adaylarının "kültürel miras" kavramına ilişkin metaforları. *Turkish Studies*, 8(12), 1135-1152.
- Tasouji, C. D. (2013). Bir hafıza mekânı olarak müze: Ankara Etnografya Müzesi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 129-143.

- Tekkök Karaöz, B. (2022). Kültürel mirası koruma konusunda müzelere düşen görevler. *UNIMUSEUM*, 5(2), 56-62.
- Tobiasz, A., Markiewicz, J., Łapiński, S., Nickel, J., Kot, P. & Muradov, M. (2019). Review of methods for documentation, management, and sustainability of cultural heritage. case study: Museum of King Jan III's Palace at Wilanów. *Sustainability*, 11(24), 7046. <https://doi.org/10.3390/su11247046>
- Türkoğlu, İ. (2020). Sürdürülebilir kalkınmada kültür mirasının yeri ve önemi. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(20), 117-143. <https://doi.org/10.33207/trkede.692194>
- Wylder, V. D. T., Lerner, E. B. & Ford, A. S. (2014). Elementary reflections: Case study of a collaborative museum/school curatorial project. *Journal of Museum Education*, 39(1), 83-95. <https://doi.org/10.1080/10598650.2014.11510798>
- Yıldırım A. & Şimşek H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık
- Yoshida, K. (2004). The museum and the intangible cultural heritage. *Museum International*, 56(1-2), 108-112. <https://doi.org/10.1111/j.1350-0775.2004.00464.x>